

In-house mérnök vagy független mérnök

A mérnök pozíciója

Magyarországon az első FIDIC-rendszerű szerződéssel az M0-s első szakasza épült az 1980-as évek második felében. Az akkori, 1977-es kiadású Piros könyvben szerepelt a „független mérnök”. A szakma ezt a szerepet jó néven vette, megszerette. Sőt azok is megtanulták ezt a kifejezést, akik soha nem dolgoztak FIDIC-szerződéssel. Pedig húsz éve, 1999 óta a FIDIC nem használja már ezt megnevezést, másképp határozza meg a mérnök pozícióját. Miért és honnan van ez a szünni nem akaró vonzódás?

Zsigmondi
András

Kezdő építésvezető koromban egyszer a dutyiba készültem. Az történt, hogy egy 30 tonnás hídelem konzolja elrepedt és az elem leszakadt. A darukezelő keze-lába remegett és a szerkezeten mindenféle repedések jelentek meg, amelyeket gyorsan lefényképeztem, úgy gondoltam, hogy az elkerülhetetlen bírósági tárgyaláson majd szükség lesz rá. Aztán este-éjszaka a tervezővel és okos kollégákkal leültünk, végiggondoltuk, mi is történt és miért. Végül kitaláltuk a megoldást. Az éjszakába nyúló brainstorming alatt nagy tapasztalattal, idős tervezőnk azt mondta: „A mérnök barátja az anyag, ha valahol valami történik, a feszültségek átrendeződnek, az alakváltozás kicsit módosul, így a problémát általában megoldja az anyag. Baj csak akkor történik, ha van egy olyan pont, egy részlet, ahol a tervező is hibázik egy kicsit, a vállalkozó sem pont úgy csinálta, ahogy kell, és az ellenőrzés sem volt megfelelő.” A mi esetünk ilyen volt, mindhárman vétettünk egy kis hibát, ami végül kulminálódott egy szerencsés szerencsétlenségben. (Utóirat: a híd még mindig működik.)

Három lényeges résztvevő közül ebben a cikkben a mérnök-műszaki ellenőr¹ szerepét, helyzetét szeretném tanulmányozni. A FIDIC-szerződések egyesek szerint,

¹ Az utóbbi években a szakma megkülönbözteti az ún. mérnök és műszaki ellenőr tevékenységét, de ezek között a határ nem éles, sőt a tevékenység erősen összefügg, ezért én a mérnök alatt mindkét szerepet értem. Jelenleg a mérnök jogszabályi meghatározása: beruházásbevonó.

építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről, és egyidejűleg e szabályok meghatározását a mérnöki kamara kompetenciájába helyezték. Az MMK BFR legfrissebb, 2018. decemberi állásfoglalása szerint is: „A rendszer alapvető eleme az egyes feladatok/szerepek független szakmai szereplők általi ellátása, amely szereplők közvetlenül az építetővel állnak szerződéses kapcsolatban. Csak nemzetbiztonsági szempontból különleges esetekben javasolja, hogy az egyes feladatokat/szerepeket az építető szervezeti rendszerébe tartozó szervezeti egység, személy is elláthassa. Azonban ez esetben is elengedhetetlen a jogszabály által megkövetelt jogosultságok és a személyi felelősséget vállaló szereplők egymástól való függetlenségének biztosítása.”

Mit kellene elkerülni?

A mérnöki szerep tehát nem független, ebben szakmai konszenzus van akár a bírósági döntéseket, akár a FIDIC szellemét és új kiadványait nézzük. Viszont a pártatlanságát és így részleges függetlenségét vagy semleges szerepét mégis meg kell tartani, ezt megalapozzák az alábbiak:

- ellenőrzési tevékenysége során nem célszerű, ha a szerződő felek bármelyikének kedvez vagy elnéző,
- a mérnöknek lényeges mediátori szerepe lehet, ami gyorsítani tudja a viták megoldását vagy a peres eljárások elkerülését,
- összeférhetetlenségi szabályok.

Ez a megközelítés megfelel a FIDIC szellemének is, amely a mérnök döntéseiben megköveteli a „méltányosságot”, ezzel tulajdonképpen „kvázi” függetlenséget javasol számára. Abban az esetben is ez le-

het a legjobb út, ha tudjuk, hogy ennek a „részleges függetlenségnek” a jogi megfogalmazása nem egyszerű kérdés. Azzal, hogy megszüntetik a mérnök közbenső, döntéshozó, döntés-előkészítő szerepét, azt érik el, hogy a viták és szerződésmódosítások elhúzódnak, a peres eljárások száma növekszik. A projekt sikeréhez kedvező lenne, ha a viták nem több évig folynának, viszont ha a mérnök ilyen jogosítványát megszüntetik/csökkentik és a döntőbíráskodást eliminálják, bebiztosítják azt, hogy a rendezetlen ügyek 4-8 évig elhúzódnak.

In-house mérnök?

Mégis külön kell választani a mérnök azon szerepét, amely a szerződés értelmezési, pénzügyi döntési vitáiban vagy az egyenértékűség műszaki megítélésében való részvételt vagy döntést jelenti. Ha ezeket a kompetenciákat elveszjük a mérnöktől, akkor (a Korm.-rend. szerinti) tisztán műszaki ellenőrnek kell neveznünk. Az ilyen kérdésekhez tartozó függetlenséget biztosítani kell! Összeférhetlenségi sza-

bályokra sok helyen hivatkoznak, de nehezen értelmezhető, hogy szakmánkban melyek is ezek. S ha meg is találjuk, azok elsősorban a közbeszerzési szempontokra fókuszálnak. Pedig van egy fontos másik szempont is: hogy amit teszünk, végül jó és sikeres legyen, ezt biztosítja a jól bevált „több szem”-elv, a beruházó, a tervező, a kivitelező és a mérnök szerepe ne mosódjon össze, mindenkinek maradjon meg a szakmai függetlensége és objektivitása.

Összességében a fentiek miatt nem értünk egyet és hosszú távon kockázatosnak tartjuk a mérnöki-műszaki ellenőri tevékenységek „in-house” vagy beruházói szervezeten belüli kialakítását. (Ebbe beleértendő nemcsak a szervezeten belülség, hanem az azonos függelmi viszony alá tartozó szervezetek is.) Mi emberek „úgy vagyunk kitalálva”, hogy lojalitásunk általában jól működik a kollégánk vagy saját szervezetünk felé, és inkább kiterítjük, feltárjuk a problémákat, ha másról van szó. Az in-house mérnök mentális és egzisztenciális kényszernek engedelmessé válik a megrendelői vagy tervezői hibákat vagy tévedéseket „megvédeni”. De a problémák eltakarása nem jelenti a problémák megszüntetését, a viták, feszültségek átmenetileg elfedődnek, így csak később bukna ki. A „belső mérnök” csökkentheti a vitákat, de a problémák szőnyeg alá söprése éppenséggel nem a sikeres projekt záloga.

Összefoglalva: független mérnök (beruházói) nincs - ez az egyik véglet. A másik véglet az in-house vagy „belső” mérnök, akinek hivatalosan sincs semmilyen függetlensége. A helyes út a kettő között, a „kvázi” független mérnök szerepének alkalmazása lehet.

HIRDETÉS

TERVRAJZMÁSOLÁS:

Fekete-fehér: tervrajz
A0: 540 Ft
A1: 320 Ft
A2: 210 Ft

Színes:
A0: 50 Ft
A3: 100 Ft

a hirdetés felmutatójának -30% kedvezményt biztosítunk listaárunkból!

áraink 2019.12.30-ig érvényesek és az áfát tartalmazzák az akció más kedvezménnyel nem vonható össze és egy alkalomra vonatkozik!

ELÉRHETŐSÉGEINK:

M&T Kft.

1119 Budapest, Andor utca 47.
mtnyomda@matcopy.hu
tel.: +36 30 346 51 27
www.matcopy.hu